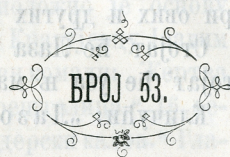

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОЋ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

СПОМЕНИК ЛАЗИ ТЕЛЕЧКОМ

ОД ДРУГА МУ ЧИЧА ПАНТЕ.

У црно се зави, Талио вило!

Јер те остави мезимац твој,
Сузам' си горким напуни крило,

Тужно наричи: куку и јој!

Лазе ти нема, нема га више!

Да те заступна, тебе представља,

Да твоју славу међ звезде пише,

А род свој дичећ', да га забавља.

У најљепшем ево дође му вјеку

Брзо, пребрзо суђени рок;

Он преброди нагло живота реку,

Све беше то као јуначки скок!

Ал' у томе скоку, ко, ко то не гледа

Лазе врлине и умјећа дара?

Ко да му славу и хвалу не да,

Кад га занаша, миљем очара?!

О! у томе скоку упознаше њега

Као умјетника наш Нови Сад,

И хрватски Загреб крај савског брега,

И Пијемонту у српском наш Београд.

И друга још места Бачке, Баната

И Славоније и славна Срема; —

И многи ће, пошав на глумишта врата,

Узданут': „Ах! Лазе, Лазе нам нема!

Да, Лазе нам нема! Судбино горка,

Што већ одавна тареш нам род,

Није л' ти наших дост' јада поворка,

Већ нам и кидаш најљепши плод?

Да, Лазе нам нема, судбино клета,

Ал' ипак ти му удар не даде;

Он, сазревши, стиг'о где глуме је мета,

Пак с вршка ко зрела јабука спаде.

А с њиме баш паде језграто семе

У земљу плодну, у добар час,

То земљиште плодно српско је племе,

И та свест давно будна у нас,

Још стари Бог живи и јуначка срећа,

Гранут' ће и нам сунце — слобода,

То семе ће клијат', клице дат' цвијећа,

А цвијеће нам красна обилна плода?

Не кликуј, судбо, што застор паде

Над Лазиним лицем, — доврши се чин, —

Кад свесном у српству дух Лазин остаде,

Ког многи је српски упио син.

Остао дух му међ другови мили,

Што разносе српством славу нам стару,

Те служећ' као и он Талији вили,

За просвету рода над-а свем мару.

Утеш'те, се браћо, глумишта друзи,

Ма и да није Лазо сред вас,

А србски наш роде не подај се тузи,

Већ свега из срца кликуј у глас:

Умр'о је Лазо! Живио Лазо!

И живит' ће вијек у глумишта храму;

Њим је утрта глумљењу стаза,

А спомен му сјат' ће у сјајном пламу!

Док се у нас Шекспир глумио буде,

„Црнојевић Максим“ и „Бранковић Вук“;

Док „Панто и Арсо“, слепци узгуде,

И чује се њиних гусала звук,

„Кованџија стари“, медом док плаћа,

А „Доктор Робин“, к'о Герик док клечи,

Док ископан „Шаран“ ум носи и враћа,

„Пратљача“ мајстор док сестру си лечи:

При ових и других многих представа
Стојат' ће Лаза пред очима нам жив,
Стојат' ће уза њ мајка нам Слава,
Кличући: „Лазо бје вјештачки див!“

А „Шољницу Теја“ и „Ни бригеша“
Кад гледат' будемо — уз чувство немило,
Уз сузе ће уздах, да се тад смеша:
„Еј, Лазе последње вешташтво то било!“

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКОГ ПОЗОРИШТА.

(Наставак.)

Иг. 1827. давао је Атанасије Николић у Новоме Саду позоришних представа „код фазана.“ О тим представама налазимо забележено у првој свесци „Српског Летописа“ за г. 1827 на страни 182 ово:

„И ове јесени јест Г. Атанасији Николић, Гимназије Н. Садске Zeichenmeister на ползу овдашње графическе школе, у Крајнеровом Театру три пут једну позоришну игру представио под именем: „Алпијска пастирка.“ Предмет ове игре била је Аделаида, морална повјест Г. Мармонтела, преведена Доситејем Обрадовићем. Г. Николић обдјелао је ову историју за Театер и раздјелио на три дјејствија, сваком по неколико пјесама додавши. Истина, да нити је драматическо вјежство, нити дилетанта у представленију художество, строгима Талије правилама соотвјетствовало; но поред свега тога Театер је био свагда дун зрителја, који су и средственим успјехом обоји, као што је, сматрајући на благородно њиво намјереније, и положени у томе труд, праведно било, задовољни, да и спрема показаног негли недостатка снисходителни били. Из овог истог прирзјенија, одобравајући намјереније и похваљујући ревност, желили би, да се преко године и више такови представленија, клонећи се и на корист тако полезног заведенија и на увеселеније публике учини; но то би својски совјетовали, да се от искуси у том људи упутствованије и наставленије пређе изиште, нег' што би се на позоришче изишло! — Si quid reipublicae consului fideliter, non quidem videor meruisse laudem, culpa tamen carere arbitrator.“

Г. 1839. радило се у Новоме Саду на томе, да се сазида неко „опште народно позориште.“ У 39. броју „Магазина за художество, књижевство и моду“ од год. 1839. читамо ово: „Нови Сад. Априлија т. г. С радошћу хитимо Читатељима нашег Магазина јавити, да се код нас под председанијем Благородног Господина Георгија

Сервицки, од Терек-Кавижа, жарког нашег Родољубца, Великог Србски Муза Мецената, благодјетелно Друштво, из Србаља, Немаца, Мађара и Евреја састојеће, завело, које је у намјеренију овде давно жалајемо Обште-Народни Театер зидати. Племенити наш Магистрат жељу Друштва данас је одобрио; сад се још од сл. Ц. К. Консилије милостиво рјешеније очекује; својом приликом хоћемо миле сонароднике и саотечественике нашег средством Магазина о обштеполезном овом заведенију обширно известити. За сада само нашим Читатељима радостно јављамо, да се Друштва овог већа част из чисти овејани Србаља састоји.“

1840. г. склопило се у Сомбоу драговољачко друштво позоришно од тамошњих приправника и Сомборкиња. То је друштво давало више представа. О тим представама пишу „Сербске народне новине“ од г. 1840. у свом 65. броју овако: „Сомбор 7. Авг. И овде се већ љубов к народности пробудила, која је установила Србски Театер, ако не темељни, јер то за сад још није можно, а оно поне онакав, какав ће се по свој прилици и у будуште моћи имати. Особе, које су ове године обштину Сомборску увесељавале, јесу разпаљени родољубијем овде учећи се препаранди и овдашње грађанске родољубиње. Они су више пута ове године различне театралне игре, као: „Светислава и Милеву,“ „Милоша Обилића или Паденије српског Царства,“ „Кнеза Лазара,“ и т. д. на совершенно овдашње обштине задовољство, представљали. У прошасту недељу 2. Авг. представљали су речени препаранди једну у рукопису от њи у народном духу састављену елогу, по којој су се пјесме на славу Њ. Величества премилостивог нашег Цара и Краља Фердинанда I., садашњег Митрополита Њ. Ексецел. Г. Стефана Станковића, Совјетника краљ. покојнога Г. Уроша Несторовића, и родољубиве обштине Сомборске из одушевљени њи-

-ови прсију ориле. Јуче 6. Авг. представљали су „Тврдицу“ (весела игра у 3 дјејствија, от Г. Ј. С. Поповића), тако вешто, да се от самоука боље захтевати не може.“

Од 1830 до 1840 као да није било у Угарској сталних раденика на пољу позоришне уметности, али драму свесрдно обрађиваше Јован Стерија Поповић, кога праведно називају оцем новите наше позоришне књижевности. Ево његових дела те врсте: „Светислав и Милева“, „Милош Обилић“, „Тажа и паралажа“, „Несрећно супружество“, „Тврдица“ или „Кир Јања“, „Зла жена“, „Покондирена тивга“, „Владислав“, „Сан Краљевића Марка“, а доцније: „Стеван Дечански“, „Хајдуци“, „Женидба и удадба“, „Лахан“, „Београд негид и сад“, и друга још нештампана. Он је најбрижљивије обрађивао историјске предмете; али није заборавио ни породична и друштвена питања, па ни поједине мане нашег друштвеног живота.

Што је тако била настала тишина у позоришној уметности, морали бисмо потражити узроке у ондашњим политичким приликама. Политички живот српскога народа у овим странама био је у то доба хладан и немоћан. Али с тим се бурније кретао живот народа у ослобођеној Србији, и домаћа независност одушевљено је прихватила и позоришну уметност.

(Наставиће се.)

И М С Т И Њ И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Добросрећница.“) У уторак 11. децембра гледали смо на нашој позорници „Добросрећницу.“ Ово очевидно женском, и то немачком женском руком зачињено и накинено дело познато је од лане нашој публици, те ће нам опростити, ако сад већ ограничимо извештај свој на глумљење. У том погледу излази нам прва пред очи сама „Добросрећница.“ гђа Сајевићка (Херманса,) која овом приликом у толико није била добросрећница, што беше навезла и промукла; но са друге је стране опет била добросрећница, јер је ту незгоду знала тако сакрити на позорници, да је само онај могао опазити, који је знао. Неколико загребачких нагласака у декламацији, од којих се гђа Сајевићка већ била одвикла, јамачно су последице непоузданости услед оте промуклости. У осталом је гђа Сајевићка тако уметно изразила све савијутке у том чудноватом девојачком карактеру, да је гледаоцу дошао можда природнији, него што би био и уображљивијем читаоцу дела. — Г. Сајевић био је прикладан сателита „добро-

У фебруару 1833. године положио је основу новом народном позоришту у Крагујевцу Јоаким Вујић. Представљани су његови комади: „Жертва на смрт“, „Слепи миш“, и „Крешталица.“ 16. фебруара даван је комад „Шнајдерски калфа.“ Главну улогу играо је сам Јоаким. На тој је представи био и покојни кнез Милош, па је собом повео и цариградскога саветскога секретара и кабинетскога писара Наби-ефендију. О овом позоришту има један допис у „Српским Новинама“ од 16. фебруара 1835. Дописник вели: „Од како је сретенска овогодишња скупштина била, од онога доба, и за време саме скупштине, увеселава нас познати српски списатељ г. Аџим Вујић, представљањем разних игри у позоришном дому (театру) награђеном зданију типографическом, како под надзиранјем истога Вујића, тако и са садејствовањем г. директора типографије г. Адолфа Бермана, као машинисте. Више превода г. Вујићевих, како ти: „Фернандо и Јарика“, „Ла Перуз“ и „Бједни стихотворац“ и превод г. протоколите књажевскога кабинета, Александра Загореце, под именом „Бјегунац“, сачиненије коцебуово, представљани су нам. На представе ишли су осим кнеза и породице му још и сви скупштинари. Ђаци прве велике школе састављали су представљачко особље.“

срећничине“ планете. — Ми смо већ имали прилику и сказати, да су старачке улоге за г. Недељковића уметничка Америка, те кад му се досади у старој Јевропи првих љубавника, да ће му се лепша будућност отворити у Америци старачких слика. То је и овом приликом показао; у облику старог капелана био је заиста и он „добросрећник.“ — Јеца Поповићева (Катона) беше, као и увек, особито пак у последњој појави, жива, изврена баба; Ј. Маринковићка поносита књегиња и осетљива, ћудљива завешталица.

С И Т Н И Ц Е.

* (Пошто је гуска у Немачкој.) Пре негде састало се у Каслу у Немачкој четири стотине жена да се договоре, шта ће радити против скупоће. Да је дебата жива била, не треба ни спомињати, али су се ипак сложиле у одлуци. Тако су одлучиле, да ће на тргу куповати само по оној цени, коју одреди њихова скупштина. Гуске ће и. пр. плаћати по тежини, а не по комаду, и то фунту по 20—30 н.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

7. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 4.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 18. ДЕЦЕМБРА 1873.

МАМИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 3 ЧИНА, ОД Е. СИЛИГЕТИЈЕ, ПРЕВЕДЕНА И ПОСРЂЕНА.

(ОВА ЈЕ ШАЉИВА ИГРА ДОБИЛА ОД МАЂАР. АКАДЕМИЈЕ ТЕЛЕКИНУ НАГРАДУ ОД 100 ДУКАТА.)

О С О Б Е:

Станићка, удовица	Ј. Маринковићка.
Анка, кћи јој	Л. Маринковићева.
Мита Савић, анкин муж	Ружић.
Милица, сестричина станићкина	Л. Хаџићева.
Тодор Ружић, адвокат, нежењен	Зорић.
Светозар Милић, млад адвокат	Недељковић.
Јоза Скочић	Добриновић.
Пустосват	Соколовић.
Слуга	Лукић.
Подрумар	Пешић.
Служавка	Б. Хаџићева.

Збива се у Пешти: први чин код Станићке, други у гостионици, трећи и код Станићке и у гостионици.

Д. Ружић излази овде на позорницу први пут после своје болести.

У четвртак 20. децембра први пут: „**КРШТЕНО ПИСМО.**“ Шаљива игра у 1. радњи, превео М. А. Симић. — За тим: „**ЖЕНСКИ НЕПРИЈАТЕЉ.**“ Шаљива игра у 1. радњи, превео Ј. Хаџић. — На послетку: „**МУШКИ МЕТОД И ЖЕНСКА МАЈСТОРИЈА.**“ Шаљива игра у 1. радњи, посрбдио Ђ. Вукићевић.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поштовани претплатници умољавају се, да би изволели исплатити први део своје претплате или у трговини браће Поповића или у вече на каси.

БОЛУЈУ: М. СУБОТИЋ, Н. РАШИЋ, Љ. ЗОРИЋЕВА, Ј. САЈЕВИЋКА.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.